MỘT VÀI SUY NGHĨ VỀ CÔNG TÁC PHỤC VỤ BẠN ĐỌC CỦA THƯ VIỆN

ÂU CẨM LINH(*)

Công tác phục vụ bạn đọc là công tác trọng yếu nhất của thư viện. Việc luân chuyển tài liệu đến tay bạn đọc, đáp ứng nhu cầu của bạn đọc là mục đích cuối cùng của thư viện.

Một góc thư viện.

Để phục vụ tốt bạn đọc, chúng ta cần 3 yếu tố: cơ sở vật chất của thư viện, tài liệu của thư viện và nhân viên thư viện.

Với mục tiêu hàng đầu là phục vụ nhu cầu tài liệu cho việc học tập, nghiên cứu của giảng viên và sinh viên toàn trường. Từ khi xây dựng mới lại trường, năm 1999 nhà trường đã đầu tư xây dựng thư viện theo hướng hiện đại. Diện tích ban đầu là 357m2, 124 chỗ ngồi.

Thư viện được trang bị máy tính nối mạng nội bộ và mạng Internet.

Tuy nhiên, với lượng sinh viên đến thư viện tăng dần, thư viện đã dần trở nên quá tải. Cuối năm 2001, nhà trường đầu tư mở rộng thư viện tăng thêm 130m2 sử dụng, tăng số chỗ ngồi lên thành 200 chỗ.

Tháng 10/1999, khi trường hoàn tất việc xây mới và thư viện hoạt động trở lại, cán bộ nhân viên thư viện ban đầu có lo lắng vì số lượng bạn đọc quá ít. Đã có những chương trình, hoạt động để thu hút bạn đọc. Và, với nhu cầu thực sự, từ năm 2000 lượng bạn đọc đến thư viện ngày càng tăng.

Năm 2003, thư viện giãn kho theo đúng quy định về PCCC. Chỗ đọc đã giảm đi 40 chỗ. Trong khi đó, nhu cầu về tài liệu và chỗ ngồi tăng. Lượng bạn đọc đến thư viện tăng lên đáng kể.

Năm	Lượng độc giả đến Thư viện (lượt)	Số lượng sách mượn về nhà (lượt)	Số lượng tài liệu đọc tại chỗ (lượt)
2000	29.573	2.522	15.063
2001	36.521	7.112	14.512
2002	44.400	9.500	30.000
2003	51.126	10.670	40.000
2004	64.478	18.004	45.000

Nguồn: Thống kê số lượng bạn đọc của Thư viện ĐH Mở Bán công TP.HCM qua các năm

(*) Thạc sĩ, Giám đốc Thư viện - Đại học Mở Bán công TP. HCM.

Thư viện hiện có 15.000 bản sách, 122 tên báo và tạp chí, 1.500 luận văn cử nhân, 1.500 luận văn thạc sĩ.

Kinh phí bổ sung dành cho thư viện được nhà trường quan tâm và mỗi năm đều được tăng nhằm đẩy mạnh việc mua các tài liệu cần thiết cho sinh viên của tất cả các ngành đào tạo của trường. Song song với việc mua tài liệu in, cán bộ thư viện cũng đang tập hợp các tài liệu điện tử từ mạng Internet để cung cấp cho cán bộ, giảng viên theo từng chủ đề. Bên cạnh đó, cán bộ giảng viên của trường cũng luôn hỗ trợ thư viện tìm nguồn sách tặng từ các trường đại học trên thế giới và các cơ quan, trung tâm thông tin trong nước.

Nhưng, với 14 năm tuổi thành lập và chỉ với 5 năm xây mới, thư viện chưa có được 1 vốn tài liệu đủ phong phú về nội dung, đủ về số lượng để phục vụ về nhà theo yêu cầu. Số bản bổ sung thường là 10 bản đối với giáo trình và 5 bản đối với tài liệu đọc thêm, 1 - 2 bản đối với tài liệu ngoại văn và sưu tập tham khảo.

Năm	Vốn tài liệu qua từng năm (bản)
2000	8.568
2001	9.656
2002	10.190
2003	13.000
2004	15.000

Thống kê bổ sung tài liệu của Thư viện ĐH Mở Bán công TP. HCM

Số lượng tài liệu bổ sung có tăng đều qua mỗi năm, nhưng đã không đuổi kịp nhu cầu của người đọc. Bạn đọc đến thư viện thường xuyên hơn, năm sau tăng hơn năm trước. Theo đó, nhu cầu về chỗ ngồi đọc và học bài cũng tăng. Thư viện trở nên quá tải và hiệu quả phục vụ cũng giảm theo.

Ngoài sổ góp ý kiến thường xuyên đặt tại phòng đọc, mỗi năm học, thư viện đều tổ chức điều tra về tình hình phục vụ của thư viện để nắm được thông tin và lắng nghe góp ý của bạn đọc. Qua đó, thư viện sẽ rà soát lại để sửa chữa những khuyết điểm, điều chỉnh, cải tiến tốt hơn công tác phục vụ và bổ sung tài liệu. Năm 2002, thư viện phát ra 300 phiếu và năm 2004 là 300 phiếu để thăm dò ý kiến bạn đọc. Đối tượng điều tra là các sinh viên thường xuyên sử dụng thư viện, thuộc tất cả các khoa trong trường. Nội dung điều tra bao gồm: mục đích sử dụng thư viện của độc giả, loại tài liệu bạn đọc thường sử dụng tại thư viện, đánh giá của bạn đọc về cơ sở vật chất, về vốn tài liệu đáp ứng cho bạn đọc, về thái độ phục vụ của nhân viên thư viện, về thời gian mở cửa, dịch vụ mượn trả của thư viện,...

Với 288 phiếu thu về năm 2002 và 286 phiếu thu về trong năm 2004, kết quả cho thấy:

❍ Về mục đích sử dụng thư viện:

- Nhóm 1: sử dụng thư viện để học bài
- Nhóm 2: đọc tài liệu của thư viện tại chỗ, bao gồm CD - ROM và Internet
- Nhóm 3: Mượn sách về nhà

❍ Bạn đọc đã đánh giá mức độ đáp ứng về cơ sở vật chất và tài liệu như sau:

Năm	Cơ sở vật chất					Tài liệu				
	Ý kiến khác	Kém	TB	Khá	Tốt	Ý kiến khác	Kém	TB	Khá	Tốt
2002	2.77%	4,5%	16,66%	35,1%	40,97%	3.13%	6,94%	54,86%	26,74%	8,33%
2004	8.5%	2,8%	26,5%	52,4%	9,8%	7%	13,6%	43,4%	32,2%	3,8%

Nguồn : Điều tra tình hình bạn đọc của Thư viện ĐH Mở Bán công TP. HCM năm 2002 và 2004.

Hiện nay, nhà trường đã cấp thêm 1 phòng tại 97 Võ Văn Tần có diện tích 92m2 để nâng cấp thư viện. Phòng này sẽ dùng để bố trí thành 1 phòng tham khảo tương đối tốt cho sinh viên và cũng để cán bộ, giảng viên và học viên cao học có 1 khoảng riêng đủ yên tĩnh để nghiên cứu.

Tuy nhiên, kho chứa của thư viện chỉ có sức chứa 20.000 bản sách. Hàng năm, với lượng sách bổ sung từ 2000 - 3000 bản sách thì trong 2 năm nữa, kho sách sẽ bị tràn.

Dù chúng ta vẫn hướng đến việc xây dựng 1 thư viện điện tử. Nhưng không thể dừng lại hay tách rời việc đầu tư cho thư viện truyền thống, mà chúng ta phải làm song song. Bởi lẽ, sinh viên của chúng ta không phải ai cũng có máy vi tính tại nhà để khai thác tài liệu điện tử của thư viện qua mạng. Và khi cho sinh viên khai thác tại thư viện thì chúng ta cần phải đầu tư thêm máy tính.

Để nâng cao hiệu quả đào tạo, chúng ta cần thiết phải có 1 thư viện hiện đại hơn. Ngoài dự án Long Bình cho 1 thư viện lớn sau này, trong 3 năm tới, tại TP. HCM, chúng ta cần đầu tư cho thư viện có đủ chỗ chứa 50.000 bản sách, 300 chỗ ngồi, 30 máy tính nối mạng.

Thư viện đang tiếp tục tham gia vào dự án của UBND TP. HCM "Hệ thống thông tin - Thư viện điện tử liên kết các trường đại học" với mong muốn khi dự án hoàn tất, thư viện có thể trao đổi và chia sẻ nguồn thông tin với các thư viện khác, đáp ứng tốt hơn nhu cầu về tài liệu của giảng viên và sinh viên ĐH Mở Bán công TP. HCM. Để tham gia vào dự án này, thư viện cần hoàn thiện việc nâng cấp mạng, trang bị thêm máy tính và xây dựng cơ sở dữ liệu điện tử. Trong đó, việc xây dựng cơ sở dữ liệu điện tử cần sớm tiến hành để khi liên thông chúng ta có thể trao đổi tài liệu với các trường đại học khác. Trong năm 2005, thư viện sẽ xây dựng cơ sở dữ liệu điện tử luận văn thạc sĩ và tiếp tục tìm kiếm tài liệu từ Internet, biên tập theo chủ đề để phục vụ cán bộ giảng viên và sinh viên của trường.

Có thể nói, nhu cầu về sử dụng thư viện và mượn tài liệu về nhà của sinh viên đem lại cho chúng ta sự lạc quan về việc chuyển hướng phương pháp dạy và cách học. Trách nhiệm của thư viện là làm sao để đáp ứng kịp sự thay đổi đó, hỗ trợ cho thầy và trò trong phương pháp dạy và học mới. Thư viện cần được đầu tư để phục vụ tốt hơn, đáp ứng được tài liệu đầy đủ hơn, phong phú hơn, duy trì thói quen tốt của sinh viên là tự học và đọc sách.

TÓM TẮT

Phục vụ độc giả là công tác quan trọng của thư viện gắn liền với hiệu quả đào tạo của nhà trường. Trong những năm qua, thư viện cũng đã đáp ứng tương đối tốt nhu cầu về tài liệu cho việc giảng dạy, học tập và nghiên cứu của cán bộ giảng viên và sinh viên của trường. Tuy nhiên với nhu cầu sử dụng thư viện tăng, cần thiết phải đầu tư để phát triển thư viện cả về thư viện truyền thống cũng như thư viện điện tử.

SUMMARY

Serving reader is an important duty of the Library as this has direct linkage to the training effectiveness of the University. During the past years, the Library has relatively met the requirements on documents for teaching, learning, and studies by lecturers and students of the University. However, with the growing demands for Library usage, it is necessary to invest in improving both the conventional library and the e-library.